

Rapport

Rapport naar aanleiding van een klacht over het Functioneel Parket te Den Haag.

Datum: 4 juni 2012

Rapportnummer: 2012/092

Feiten

Verzoeker was directeur van een stichting. Op 21 mei 2010 heeft de Raad van Commissarissen van de stichting aangifte tegen verzoeker gedaan wegens fraude. Verzoeker is nimmer op de hoogte gesteld van de exacte inhoud van de aangifte. Doordat de Raad van Commissarissen naar de pers is gestapt, heeft verzoeker in de krant gelezen dat hij verdacht wordt van fraude.

Verzoeker en zijn advocaat hebben er vanaf mei 2010 alles aan gedaan om bij het Functioneel Parket (waar de aangifte in behandeling was) te achterhalen wat de inhoud van de aangifte is. Ook is geprobeerd duidelijkheid te krijgen over de stand van zaken van de behandeling van de aangifte. Volgens verzoeker heeft hij geen duidelijkheid gekregen en zijn zijn vragen kort afgedaan. Telkenmale is aan hem meegedeeld dat er nog geen beslissing is genomen of er een onderzoek zal worden ingesteld. Ook heeft verzoeker de rechter verzocht om beëindiging van de zaak. Verzoeker werd echter niet-ontvankelijk verklaard omdat de officier van justitie (nog) geen vervolgingsbeslissing had genomen.

Hierop wendde verzoeker zich tot de Nationale ombudsman, die bij het College van procureurs-generaal informeerde naar de stand van zaken ten aanzien van de aangifte. Begin september 2011 liet het College van procureurs-generaal de Nationale ombudsman weten dat er nog geen beslissing was genomen of er een strafrechtelijk onderzoek tegen verzoeker zou worden ingesteld. Het ging om complexe materie en er werden wel steeds activiteiten ondernomen.

Omdat verzoeker nog altijd geen duidelijkheid had gekregen en ook niet bekend werd wanneer er een beslissing zou worden genomen tot het al dan niet instellen van een strafrechtelijk onderzoek, heeft de Nationale ombudsman besloten een onderzoek in te stellen.

Klacht

Verzoeker was directeur van een stichting. In mei 2010 en januari 2011 deed de Raad van Commissarissen van die stichting aangifte tegen verzoeker wegens fraude.

Verzoeker klaagt erover dat hij van het Functioneel Parket geen duidelijkheid verkrijgt over de stand van zaken rondom de aangiften. Met name klaagt verzoeker erover dat er geen beslissing wordt genomen of er een strafrechtelijk onderzoek wordt ingesteld.

Visie minister van Veiligheid en Justitie

De minister van Veiligheid en Justitie heeft gesteld dat er op 21 mei 2010 aangifte tegen verzoeker is gedaan. Deze aangifte is ontvangen door de handhavingseenheid Amsterdam van het Functioneel Parket (FP) en doorgestuurd naar de VROM-Inlichtingen en Opsporingsdienst (VROM-IOD). Deze signaleerde mogelijke geheimhoudersinformatie in/bij de aangifte en heeft de aangifte teruggestuurd naar het FP. Daar is de aangifte behandeld door het Team Informatie en Operationele Coördinatie (TIOC) te Den Haag. Het TIOC heeft de aangifte teruggelegd bij de aangever. Vervolgens is een verbeterde aangifte ingestuurd, waaraan volgens het TIOC nog steeds bezwaren kleefden ten aanzien van de geheimhoudersinformatie. Pas nadat op 19 januari 2011 een nadere verklaring is afgenomen bij de aangever, was er sprake van een "werkbaar aangifte".

Een aangifte wordt doorgaans geregistreerd bij het TIOC en doorgestuurd naar de handhavingseenheid ter beoordeling. Na de beoordeling kan er worden verzocht de aangifte te laten opwerken door een opsporingsdienst tot een zogenoemd preweeg-document. Dat preweegdocument geeft een eerste schets van de potentiële zaak. Op basis van dat preweegdocument wordt door een stuurgroep beslist of de zaak voldoende ernst en verdenking bevat. Als dat het geval is, wordt opdracht gegeven tot het opstellen van een projectvoorstel. De stuurgroep beslist op basis van het projectvoorstel of er een strafrechtelijk onderzoek wordt ingesteld. Daarna wordt op basis van een plan van aanpak de vereiste opsporingscapaciteit beschikbaar gesteld.

In dit geval is besloten tot het opstellen van een projectvoorstel, dat plaatsvindt onder leiding van een werkvoorbereidingsofficier van justitie. Na goedkeuring van het projectvoorstel door de stuurgroep kan er een plan van aanpak worden opgesteld, waarna een onderzoek kan starten onder leiding van een dan aangewezen zaaksofficier.

Ten tijde van het informatieverzoek van de Nationale ombudsman liep de fase van werkvoorbereiding. Over die fase wordt geen informatie naar buiten gebracht. In het algemeen is het zo dat het OM een strafrechtelijk onderzoek start zonder dat een betrokkene daar weet van heeft. Dit hangt onder meer samen met het risico van het wegmaken van bewijs, beïnvloeden van getuigen etc. In dit geval is er nog geen sprake van de start van een onderzoek.

Volgens de minister is het een feit van algemene bekendheid dat fraudezaken een lange doorlooptijd kennen, hetgeen te maken heeft met de complexiteit en omvang van dergelijke zaken. Ook het voorbereiden van een dergelijke zaak neemt de nodige tijd in beslag.

Door toedoen van de aangever is verzoeker bekend geraakt met de aangifte. Het OM is zich bewust van deze bijzondere situatie en houdt hier zoveel als mogelijk rekening mee.

Gesprek medewerkers Openbaar Ministerie

Twee medewerkers van de Nationale ombudsman hebben op 15 maart 2012 een gesprek gevoerd met een tweetal medewerkers van het College van procureurs-generaal en een medewerker van het Functioneel Parket. Tijdens dit gesprek hebben de medewerkers van het Openbaar Ministerie een aantal vragen beantwoord en informatie gegeven over de stand van zaken van de aangifte.

De informatie die de minister van Veiligheid en Justitie aan de Nationale ombudsman heeft verstrekt, bleek achterhaald te zijn. De minister had laten weten dat er een projectvoorstel zou worden gedaan, maar dit is uiteindelijk niet gebeurd. Verzoeker wordt op dit moment niet als verdachte aangemerkt en dit is hem bij brief van 2 december 2011 meegedeeld. Nieuwe feiten of omstandigheden kunnen ertoe leiden dat verzoeker alsnog als verdachte wordt aangemerkt.

Visie verzoeker

Verzoeker heeft erg veel last van de aangifte en het ontbreken van elke duidelijkheid hierover. Vanaf het moment dat er aangifte tegen hem is gedaan, staat zijn leven stil en klaarblijkelijk is er niemand die zich daarom bekommert. Hij zit sinds mei 2010 ten onrechte in het beklagdenbankje en er is niets in het persbericht waarop het vermoeden van fraude kan zijn gebaseerd. Verzoeker stelt dat iedereen vrijelijk ongefundeerde beschuldigingen mag uiten, zonder dat de beschuldigde zich daar adequaat tegen kan verweren. Verzoeker weet niet waartegen hij zich moet verweren, want hij kent de inhoud van de aangifte niet. Door de publiciteit is de schade enorm en het lukt verzoeker niet een nieuwe baan te vinden, zolang er geen duidelijkheid is over de zaak. Verzoeker voelt zich door het Openbaar Ministerie in de steek gelaten. Hij kan niet begrijpen noch aanvaarden hoe het OM kan rechtvaardigen dat hij al die tijd zonder reden wordt besmeurd en dat hij van rechtswege niet wordt ondersteund.

Verzoeker heeft aangegeven dat de informatie van het OM niet klopt. Zo is er gesteld dat er geen projectvoorstel is gedaan en dat er dus geen onderzoek is gestart. Volgens verzoeker is er wel degelijk sprake van een onderzoek geweest en zijn er rechercheurs op de zaak gezet. Dat er steeds activiteiten werden ondernomen, kan volgens verzoeker als een onderzoek worden beschouwd.

Verzoeker heeft gesteld niets te hebben aan de brief van 2 december 2011 omdat hij in de toekomst nog steeds als verdachte aangemerkt kan worden. Hij wil dat het OM hem ofwel laat weten dat er geen onderzoek komt, ofwel een strafrechtelijk onderzoek tegen hem start. Verzoeker moet nog steeds lijdzaam wachten zonder te weten waarom, waarop en voor hoe lang.

Oordeel Nationale ombudsman

1. Het beginsel van fair play houdt in dat de overheid burgers de mogelijkheid geeft hun procedurele kansen te benutten en daarbij zorgt voor een eerlijke gang van zaken. Dit beginsel brengt mee dat wanneer iemand als verdachte van een strafbaar feit wordt aangemerkt en het Openbaar Ministerie vervolging heeft ingezet, hij de rechter kan vragen om de vervolging te beëindigen.

2. Verzoeker heeft vanaf mei 2010 geprobeerd duidelijkheid te krijgen over de aangifte die tegen hem is gedaan. Het OM heeft zich telkens op het standpunt gesteld dat de aangifte nog in behandeling was en er nog geen beslissing was genomen over het al dan niet instellen van een strafrechtelijk onderzoek. Pas op 2 december 2011 heeft het OM verzoeker laten weten dat hij op dat moment niet als verdachte werd aangemerkt.

De Nationale ombudsman kan zich voorstellen dat de aangifte zeer complexe materie betreft en dat er met behandeling van de aangifte door het FP veel tijd gemoeid is geweest. Dit speelde te meer nu er sprake was van een aangifte met zogenaamde geheimhoudersinformatie, waarbij het de nodige tijd heeft gekost om een "werkbare" aangifte te krijgen. Hoewel hier in werkelijkheid geen sprake van bleek te zijn (er was sprake van onderzoek in een voorbereidend stadium), is verzoeker voor de buitenwereld onderwerp van een strafrechtelijk onderzoek geworden doordat de stichting die aangifte had gedaan, dit in de publiciteit heeft gebracht. De Nationale ombudsman kan zich voorstellen dat verzoeker zich in een zeer onprettige situatie bevond, waarbij hij zich niet kon verweren. Dit kan het OM echter niet worden tegengeworpen, aangezien het OM de zaak niét in de publiciteit heeft gebracht.

3.1 Een mededeling vanuit het OM dat er geen strafrechtelijk onderzoek tegen verzoeker komt, acht de Nationale ombudsman geen reële optie. Wanneer nieuwe feiten en/of omstandigheden in een later stadium toch aanleiding zouden geven een strafrechtelijk onderzoek te starten, zou het vertrouwensbeginsel worden geschonden indien het OM een dergelijke mededeling had gedaan en tot vervolging zou overgaan.

3.2 Doordat verzoeker niet als verdachte is aangemerkt, heeft hij niet de mogelijkheid om bij de rechter te vragen de vervolging te beëindigen. De Nationale ombudsman acht dit een onwenselijke situatie.

Het alternatief zou echter zijn dat verzoeker wel als verdachte werd aangemerkt, waarbij hem een aantal rechten toekomt. De Nationale ombudsman oordeelt dat dit niet van het OM kon worden verlangd. Enerzijds omdat er voldoende feiten en omstandigheden moeten zijn om iemand redelijkerwijs als verdachte aan te kunnen merken. Kennelijk waren die feiten en omstandigheden er niet, althans niet voldoende. Anderzijds is de consequentie voor verzoeker mogelijk nog bezwarender wanneer hij wel als verdachte is aangemerkt. In dat geval moet er een vervolgingsbeslissing worden genomen. Dit zou ertoe leiden dat verzoeker wordt vervolgd, dan wel de zaak eindigt met een sepot. Behoudens het geval van een vrijspraak of een sepot met code 01 zal de uitkomst hiervan verzoeker evenmin tot tevredenheid stemmen. De Nationale ombudsman stelt zich in zijn algemeenheid dan ook op het standpunt dat wanneer aangifte tegen iemand is gedaan, deze persoon niet te snel als verdachte moet worden aangemerkt, maar als betrokkene. Ondanks dat verzoeker gedurende langere tijd in onzekerheid heeft verkeerd, kon - gelet op de complexe materie - niet van het OM worden verwacht dat het eerder een beslissing zou nemen. Evenmin kon van het OM worden verwacht dat verzoeker als verdachte werd aangemerkt. Dat verzoeker reputatieschade heeft opgelopen ten gevolge van de publiciteit rond de aangifte kan het OM niet worden verweten. De Nationale ombudsman concludeert dan ook dat het OM het vereiste van fair play niet heeft geschonden.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Conclusie

De klacht over het Functioneel Parket te Den Haag, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Veiligheid en Justitie is niet gegrond.